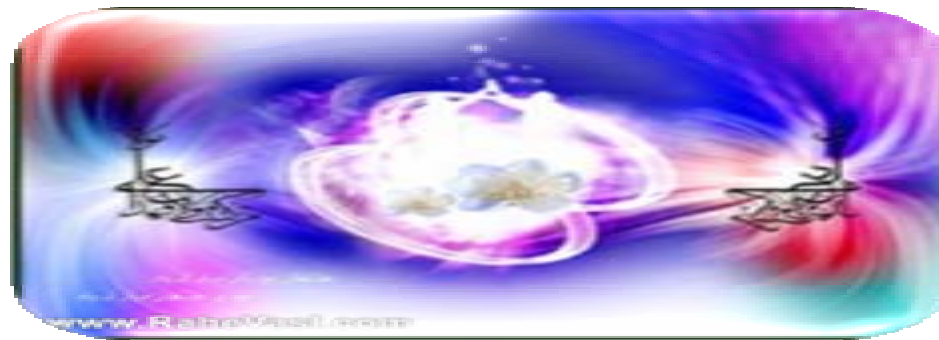

اندیشه مطهر

پایگاه مقاومت شهید مطهری دانشگاه

فردوسی مشهد

شماره ۵۳ ویژه نامه غدیر آبان ۹۰

غدیر علی، هنوز هم چشمه ای لبریز از آب حیات و دریایی موج از کرامت‌هاست. غدیر دریایی از باور و بصیرت، در کویر حیرت و هامون ضلالت است، تا کام جان‌ها از آن سیراب شود. غدیر، یک «کتاب مبین» است، سندی برای تداوم خط رسالت در جلوه امامت. غدیر، برای تشنگان، چشمه زلال هدایت است، و براره کم کردگان، صراطی است که به «سنت پیامبر» منتهی می‌شود. غدیر عید ولایت است.

برخی نام‌ها و صفات‌های غدیر به نقل از روایات و احادیث:

- روز گواهی و گواهان؛ (یوم الشاهد و المشهود)
- روز لبخند؛ (یوم التبسم)
- روز راهنمایی؛ (یوم الارشاد)
- روز بلندی گرفتن منزلت شایستگان؛ (یوم رفع الدرج)
- روز روشن شدن دلایل خدا؛ (یوم وضوح الحجج)
- روز آزمایش بندگان؛ (یوم محنة العباد)
- روز راندن شیطان؛ (یوم دحر الشیطان)
- روز بر ملا کردن مقاصد پوشیده؛ (یوم ابلاء خفایا الصدور)
- روز تصریح به برگزیدگان؛ (یوم النصوص علی اهل الخصوص)
- روز محمد(ص) و آل محمد(ص)؛ (یوم محمد(ص) و آل محمد(ص))
- روز اتمام نعمت؛ (یوم تمام النعمة)
- روز به صراحت سخن گشودن از مقام ناب؛ (یوم الافصاح عن المقام الصراح)
- یوم تبیان العقود عن النفاق و الجود روز افشای پیوند میان کفر و نفاق.
- روز گردهمایی و تعهد حاضران؛ (یوم الجمع المسؤول)

علی سیر حق معنوی ست "خدایمیشناسد علی را که کیست" علی اسم نورانی اعظم است" به وصف علی هر چه

گوییم کم است "علی هست مفتاح هر مشکلی"

بگو یا علی، یا علی، یا علی

پیامبر اکرم (ص) روز عید غدیر فرمود :

علی(ع) (تفسیر کتاب خدا، و دعوت کننده به سوی خداست، آگاه باشید که حلال و حرام بیش از آنست که من معرفی و به آنها امر و نهی کنم و بشمارم. پس دستور داشتم که از شما عهد و پیمان بگیرم که آنچه را در مورد علی امیرمؤمنان، و پیشوایان بعد او از طرف خداوند بزرگ آوردم، بپذیرید. ای مردم! اندیشه کنید و آیات الهی را بفهمید، در محکامات آن دقت کنید و متشابهاات آن را دنبال نکنید. به خدا قسم هرگز کسی ندهای قرآن را نمی‌تواند بیان کند و تفسیر آن را روشن کند، جز آن کسی که من دست او را گرفته‌ام (و او را معرفی کردم).

این نه تنها علی است که با حدیث غدیر در برابر مخالفان استدلال نموده است، بلکه دخت گرامی پیامبر نیز در یک روز تاریخی که برای احقاق حق خود سخنرانی می‌نمود، رو به یاران پیامبر(ص) کرد و گفت: «آیا روز غدیر را فراموش کردید که پیامبر به علی(علیه السلام)) «من کنت مولاة فهذا علی مولاة؟» هنگامی که حسن بن علی(علیه السلام)) تصمیم گرفت که با معاویه صلح کند برخاست و خطبه ای به شرح زیر ایراد نمود: خداوند اهل بیت پیامبر را به وسیله اسلام گرامی داشت و ما را برگزید و هر نوع پلیدی را از ما پاک نمود. «تا آنجا که فرمود: همه امت شنیدند که پیامبر رو به علی کرد و گفت: و تو نسبت به من، بسان هارون نسبت به موسی هستی، همه مردم دیندن و شنیدند که پیامبر دست علی را در غدیر خم گرفتو به مردم گفت: «و من کنت مولاة فعلی مولاة اللهم و ال من والاه و عاد من عاداه» فرائدالسمطين، باب ۵۸، امیرمؤمنان علاوه بر این سه مورد، در کوفه در روزی به نام «یوم الرجبه» و در روز جمل و در حادثه ای به نام «حدیث الرکبان» «و نیز در جنگ «صفین» با حدیث غدیر بر امامت خویش استدلال نموده است. حضرت حسین بن علی نیز هنگام سخنرانی در اجتماع انبوهی در سرزمین مکه، که در میان آنان صاحبه پیامبر زیاد بودند، نین فرمود: «شما را به خدا سوگند می‌دهم، آیا می‌دانید که پیامبر در غدیر خم، علی را به خلافت و ولایت برگزید و فرمود: و حاضران به غایبان رسانند؟، آن جمع همگی گفتند: گواهی می‌دهیم.» علاوه بر اینها گروهی از اصحاب پیامبر، مانند عمار یاسر، زید بن ارقم، عبدالله بن جعفر، اصبح بن نباته و افراد دیگر که همگی با این حدیث بر خلافت و شایستگی امام استدلال نموده اند.

هر کسی که فرستد به محمد صلوات همسایه دیوار به دیوار علی است

سلام بر وارث غدیر

بوی خوش بهشت از کنار آن آبگیر، یعنی غدیر عرشیان و بهشتیان، جان ها را می نوازد این چه غدیر. بوی خوشی است که حتی پس از عبور صدها سال هنوز فضای جان مشتاقان را می نوازد تکرار اولین است در کلام آخرین، همان کلام نورانی که در اولین پیام، علی را به برادری و مهر بی مثال از آفتاب، نورانی تر و وصایت خواند و در غدیر، اعلام ولایت و امامت او را فرمود گرما بخش تر، صبحگاهان به اشارت او سر از خواب بر می دارد. ستارگان آسمان نیز وامدار نیم نگاه اویند و ما هم جرعه نوش جام ولای آن بزرگ، آن عزیز، آن مهربان تر از پدر، آن جاری از و ما چه گوئیم تو ای مهربان مولای کریم، که پایمردانه بر زیر باران و آن خوب تر از پاکی که کائنات ایستاده ای و زمین و هر آنچه در آنست در مشت تو و زمان، رشته آویخته از سرانگشت تو. و ما با کدامین زبان. ورود عظیم تاریخ جویباری که خیزاب امواجش از قوزک پایت در نمی گذرد هر کس علی را در قلبش: و احساس تو را روایت کنیم تو ای که پیامبر در شانت فرموده است دوست بدارد، خداوند ثواب تمام بندگان را به او عطا می فرماید تو را با کدامین زبان بسرائیم که فی: خداوند در قرآنش در آیات مختلف تو را مدح فرموده است و زیباتر آن که شاعر سرود شانک قد نزل القرآن و ما دمک الله اکبر و اینک وارث غدیر، صاحب دست بیعت علوی، مالک ملک حیدری، والی سرزمین صفدری، مهر سپهر سروری، حجه بن الحسن العسکری در کنار غدیر روزگاران ایستاده است و از سر شوق و افتخار بر دستان مبارکش بوسه می زنیم و بر بیعت با او دل نازنین صدیقه کبری، فاطمه زهرا علیها السلام را شادمان می سازیم خجسته عید سعید غدیر خم، عید امامت و ولایت، بر دل دادگان آستان هدایت و شیعیان رهرو سعادت مبارک و تهنیت باد

این زلال معرفت خشکید آیا در غدیر؟ دل درون سینه‌ها در تاب و تب بود ای دریغ

کس نمی‌داند چه حالی داشت زهرا در غدیر؟

دلم برای علی ع می سوزد!

حتما شنیده‌اید که بعضیها! می گویند کلمه "مولا" در حدیث غدیر که پیامبر فرمود «مَنْ كُنْتُ مَوْلَاهُ فَهَذَا عَلِيٌّ مَوْلَاهُ» به معنای دوستی است نه به معنای ولایت و سرپرستی و سزاواری. شاید فکر کنید و با خود بگویید: حُب آنان تقصیر ندارند، این کلمه دو معنا دارد و آنها فکر کرده‌اند که منظور پیامبر معنای دوستی کلمه را اراده کرده... اما می‌خواهم برایتان با تعریف یک خاطره، روشن کنم که: اولاً: آنها خوب می‌دانستند که پیامبر علی را منصوب به ولایت کرده نه دوستی و منظورش از مولا، سروری است نه چیز دیگر. ثانیاً: خیلی‌ها که بعدها حتی شاید زیر اصل ماجرای غدیر هم زدند و انواع و اقسام تشکیکها و تفسیرها برایش کردند، همانها بارها و بارها بر صدق آن و بر روشنی معنا و مراد آن اعتراف کرده بودند و تأیید نمودن بودند. من وقتی گذرم بر این روزهای سرد و تاریک تاریخ می‌افتد، چقدر دلم می‌گیرد و چقدر دلم برای علی و زن و فرزندش (علیهم السلام) می‌سوزد. با خود مدام در این فکرم که مگر علی چه هیزم تری جز نیکی به آنها فروخته بود که اینچنین زیر همه چیز زدند و بر سرش و بر سر همسر و فرزندانش آنچه آوردند که نباید!

من چقدر دلم می‌سوزد

علی در عرش بالا بی نظیر است

علی بر عالم و آدم امیر است

به عشق نام مولایم نوشتم

چه عیدی بهتر از عید غدیر است؟

بهترین تعبیر درباره استاد شهید مطهری، کلام امام خمینی - رضوان الله علیه - است: « شهید بزرگوار و متفکر و فیلسوف و فقیه عالی مقام مرحوم آقای حاج شیخ مرتضی مطهری - قدس سره ... که در اسلام شناسی و فنون مختلفه اسلام و قرآن کریم کم نظیر بود ... در عمر کوتاه خود اثرات جاویدی به یادگار گذاشت که پرتوی از وجدان بیدار و روح سرشار از عشق به مکتب بود. او با قلمی روان و فکری توانا در تحلیل مسائل اسلامی و توضیح حقایق فلسفی با زبان مردم و بی قلق و اضطراب به تعلیم و تربیت جامعه پرداخت. آثار قلم و زبان او بی‌استثنا آموزنده و روان بخش است و مواعظ و نصایح او که از قلبی سرشار از ایمان و عقیدت، نشأت می‌گرفت، برای عارف و عامی سودمند و فرح زاست به مناسبت عید غدیر به نقطه نظرات این اسلام شناس شهید و مرزبان فرهنگ علوی می‌پردازیم.

استاد مطهری، در بحث «امامت در قرآن» به آیات مورد استدلال شیعه، (مائده / ۵۵) به تفسیر آیه تبلیغ پرداخته و می‌نویسد: سوره مائده به اتفاق شیعه و سنی، آخرین سوره‌ای است که بر پیغمبر اکرم نازل شده و این آیات، جزء آخرین آیاتی است که بر پیامبر نازل شده یعنی در وقتی نازل شده که پیغمبر (ص) تمام دستورات دیگر را در مدت سیزده سال مکه و ده سال مدینه گفته بوده و این، جزء آخرین دستورات بوده است. در همان سوره مائده، شیعه به لحن این آیه که تا این درجه برای این موضوع اهمیت قائل است استدلال می‌کند و می‌گوید: آن موضوعی که بتواند نامش مکمل دین و متمم نعمت و آن چیزی باشد که با نبودنش، اسلام، اسلام نیست، چه بوده است؟ می‌گوید ما می‌توانیم موضوعی را نشان بدهیم که در آن درجه از اهمیت باشد ولی شما نمی‌توانید. به علاوه روایاتی هست که تأیید می‌کند این آیه هم در همین موضوع [غدیر خم] وارد شده است.»

استاد، یکی از ادله شیعه در امامت را تواتر حدیث غدیر شمرده و می‌نویسد: خواجه نصیر می‌گوید: "و لحدیث الغدیر المتواتر"؛ حدیث غدیری که متواتر است. متواتر در علم حدیث اصطلاحی است. تواتر یعنی [مقدار نقل خبر] فوق تبانی [بر دروغ] باشد. شیعه مدعی است که نقل خبر غدیر در حدی است که ما احتمال تبانی هم در آن نمی‌توانیم بدهیم و بگوییم مثلاً چهل نفر از صحابه پیغمبر تبانی کردند بر یک دروغ! خصوصاً که بسیاری از ناقلان این خبر، جزء دشمنان علی(ع) بوده یا از طرفداران ایشان شمرده نشده‌اند... شهید مطهری درباره این قسمت از روایت غدیر که «من کنت مولا فهدا علی(ع) مولا» معتقد است که حتی شاید سنی‌ها هم نتوانند انکار کنند که متواتر است

قضاوت علی

در زمان خلافت عمر، جوانی نزد او آمد و از مادرش شکایت کرد و ناله سر می‌داد که: خدایا! بین من و مادرم حکم کن. عمر از او پرسید: مگر مادرت چه کرده است؟ چرا درباره او شکایت می‌کنی؟ جوان پاسخ داد: مادرم نه ماه مرا در شکم خود پرورده و دو سال تمام نیز شیر داده. اکنون که بزرگ شده‌ام و خوب و بد را تشخیص می‌دهم، مرا طرد کرده و می‌گوید: تو فرزند من نیستی! حال آنکه او مادر من و... من فرزند او هستم. عمر دستور داد زن را بیاورند. زن که فهمید علت اظهارش چیست، به همراه چهار برادرش و نیز چهل شاهد در محکمه حاضر شد. عمر از جوان خواست تا ادعایش را مطرح نماید. جوان گفته‌های خود را تکرار کرد و قسم یاد کرد که این زن مادر اوست. عمر به زن گفت: شما در جواب چه می‌گویید؟ زن پاسخ داد: خدا را شاهد می‌گیرم و به پیغمبر (ص) سوگند یاد می‌کنم که این پسر را نمی‌شناسم. او با چنین ادعایی می‌خواهد مرا در بین قبیله و خویشاوندانم بی‌آبرو سازد. من زنی از خاندان قریشم و تا به حال شوهر نکرده‌ام و هنوز باکره‌ام. در چنین حالتی چگونه ممکن است، او فرزند من باشد؟ عمر پرسید: آیا شاهد داری؟ زن پاسخ داد: اینها همه گواهان و شهود من هستند. آن چهل نفر شهادت دادند که پسر دروغ می‌گوید و نیز گواهی دادند که این زن شوهر نکرده و هنوز هم باکره است. عمر دستور داد که پسر را زندانی کنند تا درباره شهود تحقیق شود. اگر گواهان راست گفته باشند، پسر به عنوان مقتری، مجازات گردد. مأموران در حالی که پسر را به سوی زندان می‌بردند، با حضرت علی (ع) برخورد نمودند، پسر فریاد زد: یا علی! به دادم برس؛ زیرا به من ظلم شده و شرح حال خود را بیان کرد. حضرت فرمود: «او را نزد عمر برگردانید.» چون بازگردانده شد، عمر گفت: من دستور زندان داده بودم. برای چه او را آوردید؟ گفتند: علی (ع) دستور داد برگردانید و ما از شما مکرر شنیده‌ایم که با دستور علی بن ابی طالب (ع) مخالفت نکنید. در این وقت حضرت علی (ع) وارد شد و دستور داد مادر جوان را احضار کنند و او را آوردند. آنگاه حضرت به پسر فرمود: «ادعای خود را بیان کن.» جوان دوباره تمام شرح حالش را بیان نمود. علی (ع) رو به عمر کرد و گفت: «آیا مایلی من درباره این دو نفر قضاوت کنم؟» عمر گفت: سبحان الله! چگونه مایل نباشم و حال آنکه از رسول خدا (ص) شنیده‌ام که فرمود: «علی بن ابی طالب (ع) از همه شما داناتر است.» حضرت به زن فرمود: «درباره ادعای خود شاهد داری؟» گفت: بلی! چهل شاهد دارم که همگی حاضرند. در این وقت شاهدان جلو آمدند و مانند دفعه پیش گواهی دادند. علی (ع) فرمود: «طبق رضای خداوند حکم می‌کنم. همان حکمی که رسول خدا (ص) به من آموخته است.» سپس به زن فرمود: «آیا در کارهای خود سرپرست و صاحب اختیار داری؟» زن پاسخ داد: بلی! این چهار نفر، برادران من هستند و در مورد من اختیار دارند. آنگاه حضرت به برادران زن فرمود: «آیا درباره خود به من اجازه و اختیار می‌دهید؟» گفتند: بلی! شما درباره ما صاحب اختیار هستید. حضرت فرمود: «به شهادت خدای بزرگ و شهادت تمامی مردم که در این وقت در مجلس حاضرند، این زن را به عقد ازدواج این پسر درآوردم و به مهریه چهارصد درهم وجه نقد که خود آن را می‌پردازم.» سپس به قنبر فرمود: «سریعاً چهارصد درهم حاضر کن.» قنبر چهارصد درهم آورد. حضرت تمام پول‌ها را در دست جوان ریخت. فرمود: «این پول‌ها را بگیر و در دامن زنت بریز و دست او را بگیر و ببر و دیگر نزد ما برنگرد؛ مگر آنکه آثار عروسی در تو باشد، یعنی غسل کرده برگردی.» پسر از جای خود حرکت کرد و پول‌ها را در دامن زن ریخت و گفت: برخیز! برویم. در این هنگام زن فریاد زد: النار! النار! ای پسر عمومی پیغمبر آیا می‌خواهی مرا همسر پسرم قرار بدهی؟! به خدا قسم! این جوان فرزند من است. برادرانم مرا به شخصی شوهر دادند که پدرش غلام آزاد شده‌ای بود، این پسر را من از او آورده‌ام. وقتی بچه بزرگ شد، به من گفتند: فرزند بودن او را انکار کن و من هم طبق دستور برادرانم، چنین عملی را انجام دادم، ولی اکنون اعتراف می‌کنم که او فرزند من است. دلم از مهر و علاقه او لبریز است. مادر دست پسر را گرفت و از محکمه بیرون رفتند. عمر گفت: اگر علی نبود من هلاک شده بودم.

در بیان ائمه علیهم السلام برای این روز بزرگ اعمالی وارد شده است که به برخی از آنان اشاره می‌شود: **تحکیم بیعت با ولایت**: همانگونه که پیامبر اکرم بعد از نصب امام علی علیه السلام به امامت مسلمین به جماعت مسلمانان امر کرد که با او بیعت کنند در سالروز آن حماسه جاوید پیامبر تجدید آن بیعت سفارش شده است. لذا زیارت امیرالمومنین و سایر ائمه مستحب است. به همین منظور ادعیه زیادی نیز وارد شده است. ۲- **اظهار سرور و شادمانی**: در وصف شیعه و شیعیان گفته شده است که به شادی ما ائمه شادند و به حزن ما محزون و مسلم است که عید غدیر شادی بخش‌ترین عید ائمه است و شادمانی شیعه در این روز فرض است و هارون گوید در روز هیجدهم ذیحجه خدمت امام صادق علیه السلام رسیدم که فرمود: حقا که روز غدیر روز عید فرح و سرور است. در روز عید غدیر اظهار فرح و امیرالمومنین علی علیه السلام نیز فرمودند در روز عید غدیر اظهار فرح و شادمانی کنید و برادران مسلمان خود را نیز شاد گردانید. ۳- **مصافحه کردن**: مصافحه یا دست دادن از آداب اسلامی است و در روز عید غدیر به آن تاکید بیشتری شده است. امام علی علیه السلام فرمودند: روز عید غدیر هنگامی که یکدیگر را ملاقات می‌کنید با هم مصافحه کنید. ذکر مخصوص این روز نیز هنگام مصافحه سفارش شده است: الحمد لله الذی جعلنا من المتمسکین بولایت امیرالمومنین و الائمة علیهم السلام. ترجمه سپاس خدای را که ما را از جمله درآویختگان به ولایت امیرالمومنین علی و ائمه علیهم السلام قرار داد. ۴- **پیمان اخوت و برادری**: از برنامه های اسلام ایجاد اخوت و برادری است. و به همین منظور پیامبر اکرم بین مسلمانان مهاجرین و انصار پیمان برادری بست و با پیمان اخوت علی را با خویش برادر نمود و در برخی از زیارات که خطاب به پیامبر می‌خوانیم: السلام علیک و علی اخیک علی بن ابیطالب علیه السلام یعنی سلام بر تو و برادرت علی اشاره

وصف جان در سخن جانان

رسول اکرم صلی الله علیه و آله در شخصیت بی انتهای علی علیه السلام و کمالات بی نظیر و فضایل بی پایانش احادیثی فرموده اند که به بخشی از آنها اشاره می نمایم . حضرت محمد مصطفی صلی الله علیه و آله فرمود : اگر تمام باغ ها قلم گردد، همه دریاها مرکب، همه جن ها حسابگر و انسان ها نویسنده شوند تا همه فضایل و مناقب علی را بشمارند نمی توانند . سوگند به آن خدایی که جان من در دست قدرت اوست، اگر نبود این که گروهی از امت من تو را مثل انصاری که عیسی را به خدایی اشتباه گرفتند، غلو کنند در مورد فضایل و مناقب تو، مطالبی می گفتم که تمام مسلمانان خاک زیر پای تو را توتیای چشم خود می کردند . هر کس دوست دارد مثل من زندگی کند و مثل من بمیرد، به ولایت علی بن ابیطالب تمسک کند . پروردگار عالم به من وحی کرد و مرا مأمور ساخت که علی علیه السلام را با لقب امیرالمومنین بخوانم و فرمود: تا به حال، کسی را با این لقب نخوانده ام و آن را به کسی نخواهم داد . پیامبر اکرم صلوات الله علیه قبل از وفات خویش از آینده خبر داد و فرمود : پیروان حضرت موسی به هفتاد و یک گروه تقسیم شدند؛ همه آنان اهل آتش هستند جز گروهی که از وصی اش " یوشع " پیروی نمودند و پیروان حضرت مسیح نیز به هفتاد و دو گروه تقسیم گردیدند و همگی گرفتار عذاب اخروی می گردند، جز آنان که از جانشین او " شمعون " تبعیت کردند، امت من نیز به هفتاد و سه شعبه تقسیم می شوند همگی در قهر خدا گرفتار خواهند شد مگر آن گروه راستین که از وصی و جانشینم علی بن ابیطالب علیه السلام پیروی نمایند . هر کس می خواهد حضرت نوح (ع) را در عزم و اراده اش بنگرد و علم سرشار **حضرت آدم (ع)** را درک کند و به جدم حضرت ابراهیم (ع) در حلم و بردباری اش نگاه کند و حضرت موسی (ع) را در ذکاوت و هوشیاری و **حضرت عیسی (ع)** را در زهد و بی توجهی به دنیا ببیند، وجود مبارک علی علیه السلام را ببیند من شهر علم هستم و علی در آن است، هر کس می خواهد وارد آن شود باید از درس بگذرد . علی از حیث قضاوت و داوری نیز در میان امت من بی نظیر است . سرلوحه دفتر هر فرد با ایمان محبت و دوستی علی ابن ابیطالب است . علی داناترین امت من ، بعد از من است .

هلا روح سز ولایت علی "تویی عاشقان را امام ولی" زفهم تو اندیشه پا در گل
است" به قران قسم وصف تو مشکل است"

به همین برادری است .بیمان برادری و عقد اخوت بستن از اعمال وارده در روز غدیر است و صیغه مخصوصی دارد که در مفاتیح الجنان آمده است.۵- احسان و انفاق:
احسان و انفاق از دستورات ویژه اسلامی است. اما در ایام بزرگ مثل عید غدیر بر آن تأکید بیشتری شده است. در سیره امام حسن علیه السلام است که ایشان روز عید غدیر مهمانی می داد و شخص امام علی علیه السلام نیز در آن مراسم شرکت می کرد

صله رحم، رفع حاجات مومنان، غسل کردن و لباس نو پوشیدن، تشکیل اجتماع، دعا، روزه

و عبادت

التماس دعا

غدیر در تقدیر (رضا رفیع)

دست خدا که دست علی را گرفت، گفت:

بعد از من، این علی است ولی یادگار عشق

این یادگار، این سخن عشق، این علی

این ماندگارتر ز تمام نبار عشق

مردی که فاتح دل هستی و نیستی است

وقتی فشرد در کف خود ذوالفقار عشق

آنک علی است، بعد رسول خدا «ولی»

می گیرد امتداد از او روزگار عشق

«تقدیر در غدیر» رقم زد برای ما

یک کهکشان ستاره دنباله دار عشق

خاک غدیر می شودش توتیای چشم

امام علی علیه السلام از دیدگاه اندیشمندان غیرمسلمان

جبران خلیل جبران"

که از علمای بزرگ مسیحیت، مرد هنر و صاحب ذوق بدیعی است لب به ستایش علی گشوده و چنین می گوید: "به عقیده من علی بن ابیطالب (پس از پیامبر) نخستین مرد از قوم عرب است که وجودش، همه فضائل کامل بودن را در قوم خویش دمید و آهنگ آن را به گوش مردمی رسانید که پیش از آن مانند آن را نشنیده بودند و در بین تاریکی های جاهلیت از روش روشن او متحیر ماندند؛ پس کسی که طریق علی را پسندید به فطرت سلیم بازگشت و آن که از باب خصومت وارد شد جاهلیت را ترجیح داد." جبران معتقد بود که: "دو طایفه شفیفته روش علی بودند یکی خردمندان پاکدل و دیگری نیکو سرشتان با ذوق، علی بن ابیطالب شهید عظمت خویش گشت او از دنیا رفت در حالی که نماز بر زبانش جاری و دلش از شوق خدا لبریز بود. مردم عرب، حقیقت مقام او را درک نکردند تا گروهی از مردم کشور همسایه آنها (ایران) برخاسته، این گوهر گرانبها را از سنگ تشخیص داده و او را شناختند." جبران اضافه می کند که: "علی (ع) مانند پیغمبران درگذشت، مقام و شأن او در بصیرت و بینایی چون پیغمبران، مختص شهر، بلد، قوم، زمان و مکان نبوده و شخصیتی بین المللی داشت." جبران همیشه نام علی (ع) را در مجالس خاص و عام به زبان می آورد، تعظیم می کرد و می گفت علی از جهان رفت درحالی که هنوز رسالتش را به کمال، تبلیغ نکرده بود.

شبلی شملی"

دانشمندی است که در سال ۱۳۳۵ هجری درگذشت، وی شاگرد برجسته مکتب داروین بود و نخستین کسی است که نظریه "قوه" را در شرق منتشر کرد سپس برخلاف مکتب استاد خود که فردی الهی بود، به انکار مقدسات و جهان ماوراء طبیعت برخاست و تا لحظه مرگ از مکتب مادگیری پیروی نمود. وی با اصراری که در انکار توحید داشت، در برابر شخصیت علی (ع) سرتعظیم فرود آورده و در مورد او چنین می گوید: "امام و پیشوای انسان ها علی بن ابیطالب

بزرگ بزرگان و یگانه نسخه ای است که با اصل خود «پیامبر (ص)» مطابق است هرگز اهل شرق و غرب، سخنرانی نظیر او در گذشته و حال ندیده است."

لامنس

یک کشیش بلژیکی است که در زبان عربی و تاریخ عرب مهارت داشت. او درباره علی (ع) می گوید: "برای عظمت علی این بس که تمام اخبار و تواریخ علمی اسلامی از او سرچشمه می گیرد. او حافظه و قوه شگفت انگیزی داشت. علمای اسلام از مخالف و موافق، از دوست و دشمن مفتخرند که گفتار خود را به علی مستند دارند چرا که گفتار او حجیت قطعی داشت، او باب مدینه علم بود و با روح کلی پیوستگی تام داشت" - "مادام دیالافوا"، در مقام تعریف حضرت علی (ع) چنین می نویسد: "احترام علی (ع) در نزد شیعه به منتها درجه است و حقاً هم باید این طور باشد زیرا این مرد بزرگ علاوه بر جنگ ها و فداکاری هایی که برای پیشرفت اسلام کرد، در دانش، فضائل، عدالت و صفات نیک بی نظیر بود و نسلی پاک و مقدس نیز از خود باقی گذارد. فرزندان او نیز از او پیروی کردند و برای پیشرفت مذهب اسلام مظلومانه تن به شهادت دادند. علی (ع) کسی است که در قضاوت به منتها درجه عدالت رفتار می کرد و در اجرای قوانین الهی اصرار و پافشاری داشت. علی کسی است که اعمال و رفتار او نسبت به مسلمانان منصفانه بود، او کسی است که تهدید و نوبدش قطعی بود

"-مادام دیالافوا"

در ادامه این بحث می گوید: "چشمان من گریه کنید، اشک های خود را با آه و ناله من مخلوط نمایید و برای اولاد پیامبر که مظلومانه شهید شدند، عزاداری کنید" - "پطروشفسکی" استاد دانشگاه لنینگراد می گوید: "علی (ع) تا سرحد شور و عشق پای بند دین، صادق و راستگو بود... و مقام صفات اولیاءالله در وجودش جمع بود.

علی کیست؟ از بهر هستی دلیل" به قران قسم خلقتی بی بدیل "علی کیست؟ سر فصل آینه ها خرد را ولی

عشق را مقتدا"